

5. Dobrá zdání a panovníkovy reskripty

5.1 Studie

Tato kapitola představuje prameny vážící se k rozhodovací činnosti císaře ve formě reskriptů v konkrétních záležitostech. Tyto reskripty byly povětšinou vydávány v návaznosti na přípisy, dobrá zdání (tento pramen bude též popsán), vyhotovovaná apelačním soudem. V obecné rovině se jednalo o proces vyřizování žádostí o milost či napravení pravomocných rozhodnutí v nejrůznějších záležitostech civilních i trestních. Panovníkovu přezkumu podléhaly jak věcné, tak procesní záležitosti a institut obracení se na panovníka tak byl co do své působnosti pojat poměrně široce. S obsahem panovníckých reskriptů se seznamovali členové apelačního soudu na schůzích jednotlivých senátů. Tato kapitola má za cíl ozřejmit, co předcházelo vydání císařských reskriptů, resp. dobrých zdání, a jaký byl jejich obsah a právní účinky.

V rámci fondu Apelační soud je dochována souvislá řada svazků označených jako *Knihy císařských reskriptů* (Kaiserliche Reskripten Buch), a to takřka intaktně pro období let 1691 až 1788.³⁵⁰ Tyto knihy obsahují opisy či extrakty z reskriptů vydaných panovníkem, jedná se tedy o kopiáře příchozích císařských reskriptů.³⁵¹ Podoba jednotlivých reskriptů (resp. jejich extraktů) je ve sledovaném období stabilní – jedná se zpravidla o kratší německojazyčný text, v jehož úvodu je jméno panovníka (bez titulů a dalších náležitostí), za nímž následuje zkrácený pozdrav (Liebe Getreue), důvod, proč je reskript vydáván (zde bývá odkaz na písemnost, na kterou reaguje) a rozhodnutí v dané věci. V závěru je uveden panovníkův podpis a často jsou přepsány též podpisy příslušných úředníků, na základě čehož lze bezpečně doložit, že reskripty byly vydávány skrze českou dvorskou kancelář.

Vedle těchto knih jsou ve fondu uloženy též dochované originály reskriptů a s nimi souvisejících listin. Předmětný soubor listin obsahuje na dvě stě samostatných písemností, je ovšem značně nesourodý a tematicky spíše naho-

dílý. Formálně sice pokrývá období let 1554–1789, avšak podstatnou část tvoří písemnosti ze 70. let 17. století, a kupříkladu z 16. století zde je pouze jediná listina – opis císařského reskriptu z roku 1554.³⁵² Vzhledem k tomu, že se jedná o pouhý zlomek původního množství listin, u něhož nevíme, podle jakého klíče byl vybrán, nelze na jeho základě usuzovat na skladbu a rozsah původního množství. Pouze příkladmo lze uvést, že jsou v něm uloženy reskripty týkající se především civilních věcí – peněžitých pohledávek, dědické záležitosti, v menší míře jsou pak zastoupeny též rozhodnutí v trestních věcech. S obsahem císařských reskriptů se pak radové seznamovali na jednání kolegia, popřípadě menšího senátu.

Prostřednictvím reskriptů zpravidla reagoval panovník na podání učiněné jednou ze stran řízení (ať už civilního či trestního), který byl veden u nižšího práva, případně byl rozhodnut apelačním soudem. Na panovníka se však též mohl obracet samotný apelační soud v případech, kdy si nebyl jist výkladem práva (panovníckých instrukcí), a rovněž bylo možné se na něj obrátit mimo soudní řízení, nejčastěji ve věci zaopatření na cti. Na panovníka bylo možné se obracet přímo nebo prostřednictvím apelačního soudu (potažmo skrze českou dvorskou kancelář).

Vedle knih císařských reskriptů se ve fondu Apelační soud nachází celkem pět svazků označených jako *Knihy dobrých zdání apelačního soudu* (Parere regiarum appellationum), které nerovnoměrně pokrývají léta 1658–1734.³⁵³ K tomuto souboru lze dle obsahu zařadit též svazek označený jako kniha právních zdůvodnění žádostí o milost pro léta 1714 a 1715.³⁵⁴ Vymezit přesněji obsah těchto knih je nesnadné, neboť je nesourodý a způsob zápisu nejednotný. Jedná se o nejrůznější přípisy, stanoviska, rozборы či analýzy, jejichž pojímáním je skutečnost, že se vztahují vždy ke konkrétním právním případům. Z těchto důvodů je nutno popsat uvedené knihy alespoň základním způsobem jednotlivě.

Nejstarší kniha (inv. č. 38) pokrývá období let 1658 až 1677 a prakticky tak předchází zasedacím protokolům ze senátů apelačního soudu. Jejím obsahem jsou zejména jazykově německá dobrá zdání vyhotovená lenními referenty apelačního soudu v lenních záležitostech, současně se zde nachází opisy panovníckých instrukcí ke správě lén či personální záležitosti lenních referentů. Tyto přípisy byly adresovány české dvorské kanceláři, místodržitelství,

³⁵² NA, AS, inv. č. 290, Císařské reskripty týkající se odvolání a sporů projednávaných apelačním soudem, 1604–1662 a 1789, kt. 3.

³⁵³ NA, AS, inv. č. 38 až 41, *Knihy dobrých zdání apelačního soudu*. Krom těchto dobrých zdání je možno vyjít též z těch, která zpřístupnil WEINGARTEN, Jan Jakub. *Manuale et Respective Favus Mellis*. Praha: Jan Karel Jeřábek, 1694, s. 579–743, kde jsou uvedena některá dobrá zdání především z 80. let 17. století, která směřovala na panovníka (s. 579–679), místodržitelství (s. 680–729) či českou komoru (s. 730–743). Kniha sice nese v roce 1694, dokončena však byla na přelomu března a dubna 1693, což plyne seznamu funkcionářů soudu (s. 743–746), kdy rada z panské lavice Vratislav z Mitrovic, který nastoupil k soudu 20. dubna 1693, v seznamu uveden není, ale akcesista Ignác Málek, který u soudu působil od 13. března 1693, v seznamu figuruje.

³⁵⁴ NA, AS, inv. č. 183, *Knihy právních zdůvodnění žádostí o milost*, (část. i jiných) z rozsudků městských soudů vznesených k císaři (většinou prominutí trestu smrti), 1714–1715.

³⁵⁰ NA, AS, inv. č. 77–93, *Knihy císařských reskriptů*. Jedinou mezerou jsou rok 1782 a počátek roku 1783, pro které se kniha buď nedochovala, nebo nevznikla.

³⁵¹ Krom panovníka se lze též setkat s reskriptem vydaným matkou Josefa I., a to v době po jeho smrti.

české komoře či přímo panovníkovi. Vzhledem k obsahu by bylo vhodnější označit jej spíše než jako knihu dobrých zdání za knihu lenních záležitostí, s největší pravděpodobností ji tak vedl lenní registrátor (ingrosista). Původní název není známý, na titulním listu je novodobým písmem (patrně z období pořádání fondu) nadepsána jako *Parere („rotšlogy“) regiarum appellationum 1658–1677*. U jednotlivých zápisů je povětšinou též uvedeno jméno rady, který přípis vyhotovil, což může napomoci rekonstrukci funkčního období jednotlivých radů, alespoň částečně je také možné sledovat proces obsazování tohoto postu.³⁵⁵ Kniha se skládá z 216 číslovaných folií, přičemž na stránkách 193–216 je obsažen smíšený rejstřík.

V pořadí druhá kniha (inv. č. 39) sice časově navazuje na předcházející (pokrývá léta 1677 až 1682), její obsah je však odlišný. Jedná se o dobrá zdání vyhotovovaná apelačním soudem v trestních a civilních záležitostech, lenní agenda chybí, u jednotlivých stanovisek jsou uvedena jména radů, kteří je připravili. Kniha nese stejné novodobé označení na titulním listu jako předchozí svazek, tedy *Parere („rotšlogy“) regiarum appellationum 1677–1682*, zde je však na prvním foliu naznačen též původní název: *Rotšlogy na rok 1677*. Slovo *rotšlogy*³⁵⁶ vzniklo počeštěním německého slova *Rathsschlag*, které lze přeložit jako *rada* či *stanovisko*, v daném kontextu tak odpovídá významu slov *dobré zdání*. Z jazykového hlediska se jedná o kombinaci českých a německých dobrých zdání, z nichž převažují právě česky psaná. Mezi materiály apelačního soudu se jedná o výjimku, neboť většina materiálů je buď vyhradně jazykově německá a je-li nějaký pramen kombinací obou jazyků, pak zpravidla převládá němčina. Výjimku z tohoto pak představuje česká řada ortelových manuálů. Celkový rozsah svazku tvoří 228 folií, z nichž folia 218 až 228 jsou vyhrazena smíšenému rejstříku.

Třetí kniha v pořadí (inv. č. 40a) pokrývá rok 1696 a obsahuje dobrá zdání – analýzu individuálních případů a jejich právní zhodnocení, případně též doporučení stran dalšího postupu. Jednotlivé přípisy jsou nadepsány krátkým registrem, za nímž následuje znění celého dobrozdání, které je zakončeno datem vydání (schválení). Podobně jako u knihy lenních záležitostí byly původní přípisy opsané do této knihy určeny panovníkovi, místodržitelství či české komoře, tedy místům, která si dobrá zdání vyžádala. Kniha je opatřena smíšeným jmenným, věcným a místním rejstříkem (folia 353 a 354). Na předcházejících 350 foliích se nachází na 130 dobrých zdání za jediný rok, z nichž u stovky je uvedeno též jméno zpracovatele. Přípisy ovšem nezpracovávali prezident ani

³⁵⁵ Klára Woitschová uvádí, že zatímco první dva lenní referenti byli jmenováni přímo panovníkem v dekretu z 18. července 1651 (jeho znění viz ediční část kapitoly II), bylo podle ní další jmenování záležitostí prezidenta apelačního soudu. To však nekoresponduje s opisem žádosti z konce 50. let 17. století směřující k panovníkovi, aby rozhodl, kdo bude jmenován na uvolněné místo, viz NA, AS, inv. č. 38, fol. 15 (viz ediční část této kapitoly), WOITSCHOVÁ, K. Personální obsazení, s. 23. Možnost jmenovat lenní referenty samostatně získal prezident apelačního soudu až roku 1675, kdy jej tímto oprávněním v reskriptu z 2. února 1675 nadál císař, a to při příležitosti souhlasu se jmenováním radů Bluma a Crembse lenními referenty. WEINGARTEN, J. J. Verneuerte, s. 91–92, WOITSCHOVÁ, Personální obsazení, s. 119–120.

³⁵⁶ Transliterace tohoto slova vypadá takto: Rottschlogy.

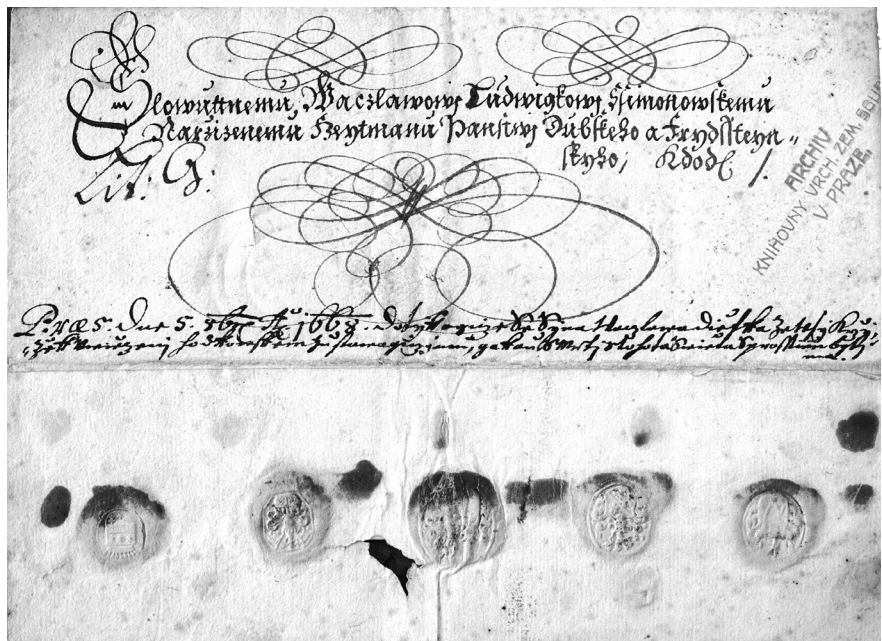
viceprezident, stejně tak chybí jména některých dalších radů jak ze šlechtické, tak též z doktorské lavice, z hlediska obsahového pak absentují lenní záležitosti. Tíha zpracovávání těchto stanovisek ležela zejména na doktorské lavici – doktoři z této části kolegia vyhotovili celkem tři čtvrtiny přípisů, zatímco zástupci panské části šlechtické lavice pouze jednotky.

Roku 1714 byly založeny dvě knihy, jejichž obsahem jsou dobrá zdání či příbuzné typy písemností. Rozsáhlejší z těchto knih (inv. č. 40b) se skládá z 654 folií, z nichž však pouze prvních 310 je popsanych, a pokrývají období let 1714 až 1729. Podstatnou část knihy tvoří spor apelačního soudu s arcibiskupstvím o vyšetřování lidí podezřelých z *bludařství* (folia 29–170). Kniha přitom není vedena chronologicky, takže na jejím počátku (folia 1–28) se nachází zdání z let 1714–1721 (hned první přípis pochází patrně z roku 1721) a v poslední části (folia 171–310; fol. 255 je prázdné) na ně navazují zdání z let 1719, 1721–1723, 1726 a 1729. Obsahem dobrých zdání jsou nejčastěji posouzení žádostí o milost v trestních věcech, které směřují na panovníka či na místodržitelství. Celkem je možno napočítat několik málo desítek dobrozdání za roky 1714 až 1729, což představuje pouhý zlomek oproti knize dobrých zdání pro rok 1696 (inv. č. 40a), kde se nachází na 130 takových přípisech. Pouze výjimečně přitom bylo zaznamenáno, který rada přípis zpracoval.

Pro poznání aplikovaného dobového práva je přitom zásadní, že tvůrci dobrých zdání v této knize často uváděli zdroje svých právních argumentů. Mezi nimi je jednoznačně nejhoněji užíváno *Constitutio criminalis Josephina* z roku 1707, současně však byla často citována *Práva městská Království českého* z roku 1579 a setkat se lze též s říšským *Constitutio criminalis Carolina* z roku 1532. To se může jevit v období kolem roku 1720 vzhledem k předpisu zdánlivě zarážející, naproti tomu se mezi odkazy neobjevuje dolnorakouské *Constitutio criminalis Ferdinanda* z roku 1656. Radové však také odkazovali na různé instrukce a další předpisy vydané panovníkem pro konkrétní oblast práva či problematiky, takže je zjevné (a nepřekvapivé), že se neorientovali jen podle hlavních zákoníků. Z dobové právní literatury jsou v omezeném rozsahu uváděny práce Benedikta Carpzoa.

Druhá kniha založená roku 1714 (inv. č. 183) je v inventáři nazvána jako *Kniha právních zdůvodnění žádostí o milost z rozsudků městských soudů vznášených k císaři* a pokrývá období od srpna 1714 do června 1715, tedy necelý rok. Dochovaný svazek je pouze částí původně větší vazby, což krom absence titulního listu plyne též ze skutečnosti, že kniha začíná folií 56 a končí rozepsanou větou na foliu 211. Celkově se kniha skládá ze 157 folií (folium 128 je uvedeno dvakrát), z nichž šest je prázdných (folia 115, 116, obě folia s označením 128, 133 a 160). V knize jsou obsažena dobrozdání vypracovaná rady apelačního soudu k žádostem o udělení milosti, a svým obsahem se tak nejvíce podobá knize vedené pro léta 1677 až 1682 (inv. č. 39).

V chronologickém pořadí poslední kniha označená též jako *Kniha dobrých zdání apelačního soudu* (inv. č. 41) je svým obsahem nejednotná. Skládá se ze 303 folií, přičemž dobrozdání z nich pokrývají necelou polovinu. Na titulním listu nese název *Parere regiarum appellationum i.e. Decreta a dobrozdání sou-*

Reversní (adresní) strana dopisu o zamítnutí žádosti o milost ze září 1668.

du *appellačního*, dle obsahu přitom rukopis obsahuje na foliích 1 až 150 dekrety a rozhodnutí směřující různým soudům země Koruny české, a to z let 1727–1732. Druhá část, folia 157–303 (folia 151–156 jsou prázdná) obsahuje dobrozdání a zprávy (Berichte) v právních věcech směřující k císaři a místodržitelství v letech 1733 a 1734. Vzhledem ke struktuře a rozsahu druhé části lze konstatovat, že se s největší pravděpodobností jedná o navazující svazek dobrozdání, jak jsou popsána výše. Jazykově se jedná téměř výhradně o německé texty.

Z analýzy uvedených knih vyplývá, že dobrá zdání zpracovával zpravidla jeden člen kolegia *appellačního* soudu, jehož jméno je často uvedeno, současně však nelze vyloučit, že na zpracování některých složitějších záležitostí se podíleli i další radové. Návrh znění dobrého zdání přednesl zpracovatel ve větším senátu soudu a po jeho odsouhlasení byl vyhotoven čistopis,³⁵⁷ který byl odeslán příslušnému adresátovi. Z tohoto důvodu byla dobrá zdání obvykle vydávána jménem celého kolegia (uváděna byla formulí *President, Vicepresident und Ráthe*).³⁵⁸ Mezi adresáty patřily nejčastěji centrální úřady – ať už pa-

³⁵⁷ Nařízení, aby dobrá zdání byla schvalována kolegiem, vydal císař 18. července 1668. Z nařízení se dochoval pouze výtah, viz NA, NM, kt. 1, sign. A 2/1, koncept psaní z 31. července 1669, část D, nefoliováno. Tímto nařízením byly rovněž stanoveny další náležitosti vnější úpravy dobrozdání. K další úpravě došlo o rok později nařízením ze 14. srpna 1669, viz NA, NM, kt. 1, sign. A 2/1, poř. č. 9, Opis nařízení ze 14. srpna 1669, nefoliováno. K tématu viz též WEINGARTEN, J. J. Extract, s. 54.

³⁵⁸ Podobu této formule upravil svým císař svým nařízením z 23. června 1670, originál nařízení

novník, místodržitelství či česká komora. Znění zaznamenaná v jednotlivých svazcích je možné považovat za věrná a odpovídající větším senátem odsouhlasené verzi, knihy tak sloužily jako registra odeslaných dobrozdání. Lenní záležitosti byly vedeny v samostatných svazcích, ostatní záležitosti pak bez rozlišení v ostatních svazcích, zachovala se však pouze menší část.

Dobrá zdání se nejčastěji týkala žádostí o snížení či prominutí trestu (žádost o milost), respektive reagovala na podání tímto směrem učiněná. Postup pro podávání žádostí ve věcech, kde byl obžalovaný odsouzen k trestu smrti, tortuře či tělesnému trestu, byl stanoven misívem směřovaným všem právům v Království českém, vydaným v dubnu 1683. Žádost měla směřovat výhradně k *appellačnímu* soudu, k němuž měl být zaslán též spis a žádost o vydání dobrého zdání a následně předání celé věci panovníkovi. O tomto postupu měli být všichni odsouzení k výše uvedeným trestům informováni.³⁵⁹

Samotné žádosti předcházely návrh na odklad výkonu exekuce, který mohl podat buď přímo odsouzený či jeho příbuzní, popřípadě jiné blízké osoby. Teprve až poté, co byl výkon rozsudku odložen, bylo možné podat samotnou žádost o milost. Existovalo přitom několik možností, na koho se v takovém případě obrátit: buď přímo na lokální právo, které rozhodnutí vyhlásilo, na *appellační* soud, případně přímo na panovníka. Vzhledem k četnosti podávaných žádostí a nepraktickému rozdělení na dvě fáze (tedy podání žádosti o odklad výkonu exekuce a teprve následně podání žádosti o milost), bylo na přelomu 17. a 18. století přistoupeno ke změně, kdy v misívech *appellační* soud upozorňoval, že má být dán dostatečný (šestitýdenní) prostor pro podání žádosti o milost, která měla sama o sobě ve vztahu k výkonu rozhodnutí suspenzivní účinek, a soud měl tedy vyčkat do vyřízení žádosti o milost.

Žádost o milost byla následně postoupena císaři (nebyla-li mu adresována přímo), který mohl samostatně ve věci rozhodnout, bylo však zřejmě běžnou praxí, že před rozhodnutím nařídil *appellačnímu* soudu vypracovat stanovisko, dobré zdání, na základě kterého mohl rozhodnout se znalostí věci a v souvislostech. Za účelem vyhotovení dobrého zdání si přitom *appellační* soud mohl vyžádat též stanovisko nižšího práva k celé věci. Vyřízení celé věci od podání žádosti o milost po rozhodnutí o udělení milosti mohlo trvat měsíce či roky. Lze zde uvést dva příklady.

Dne 6. května 1678 vydal *appellační* soud ortel, jímž uložil trest smrti Kryštofu Douskovi pro „spáchanou svatokrádež, kouzlův provádění a jiných přečinění“. Ve městě Žebráku, kterému byl ortel adresován, byl tento vyhlášen o měsíc později dne 3. června 1678. Již pět dní na to, 8. června 1678, byla *appellačnímu* soudu doručena žádost Douskovy matky Anny, která žádala o prozatímní odložení exekuce, aby mohla sepsat náležitou žádost o milost.³⁶⁰ Ještě též den pak *appellační* soud odeslal přípis městu Žebráku, aby z důvodu podané žádosti

viz NA, NM, kt. 1, sign. A 2/1, poř. č. 5, Nařízení z 23. června 1670, nefoliováno.

³⁵⁹ WEINGARTEN, J. J. Manuctio, Aneb Cesto=Wůdce kterak při Práwjch Stawu Městského v Králowstwj Českém Saud weden býti má. Praha: Karel Arnold z Dobrosławina, 1689, s. XLII–XLIV.

³⁶⁰ Viz ediční část této kapitoly.

komorou a informaci vzal na vědomí.³⁶⁶ Na tom, že šestatřicetiletý³⁶⁷ Jan Kalaš zemřel ve vězení, měla nepochybně zásadní vliv skutečnost, že v podmínkách vězení strávil více než dva roky – od konce roku 1687 do začátku roku 1690.

Krom posuzování žádostí o zmírnění trestu či jeho prominutí směřovala dobrá zdání též do oblasti trestního procesu, kdy se na soud obracela různá práva stran správnosti postupu (ať už svého či například krajského hejtmána). V civilní oblasti se lze setkat zejména s problematikou vylučování řemeslníků z cechů a žádostmi o jejich navrácení. Hrdelní řád Josefa I. z roku 1707 pak v ustanovení čl. XI § 1 počítá též s vydáváním dobrých zdání panovníkovi ve věci žádostí o vydání gletů.

5.2 Edice

Sdělení k žádosti o milost a výkonu trestu smrti ze 17. září 1668³⁶⁸

Slovutný příteli milý.

Zprávu nám od vás 17. dne pojminulého měsíce *julii* s dvojím v příčině hlouposti Václava, syna Dědkova, ze vsi Křížek, pro ohavné s krávou obcování při právě městys Hodkovic vězením zjištěného, pod přísahou přijatým svědomím učiněnou jsme sobě přednésti dali a po bedlivém všeho toho povážení nic tak podstatného, proč by ta ortelelem naším pod datum 19. *aprilis* léta přítomného jemu vynalezené hrdelní pokuty podniknouti povinen nebyl, nenacházím. Pročež čím se spraviti a dle téhož ortele jak pokračovati věděti budete. Dán na Hradě pražském 17. dne měsíce září léta páně šestnáctistého šedesátého osmého.

Jan František hrabě z Vrbna, vicepraesident, *manu propria*
J. C. Maggauer, *manu propria*

**

Slovutnému Václavovi Ludvikovi Šimonovskému, nařízenému hejtmanu panství dubského a frýdštejskýho, k dodání.

Præs. dne 5. *octobris* anno 1668 dotýkající se syna Václava Dědky ze vsi Křížky v vězení hodkovském zůstávajícímu, jakou smrtí z tohoto světa zproštěn býti má.

³⁶⁶ NA, AS, inv. č. 19, Zasedací protokol menšího senátu apelačního soudu, 1688–1690, pag. 96.

³⁶⁷ SOA Praha, Velkostatek Zbiroh, inv. č. 949, sign. LII/5, kt. 97, Soupis poddaných panství Králův Dvůr, 1668, fol. 12.

³⁶⁸ Národní archiv, Apelační soud, inv. č. 323, Přípisy městských soudů kraje Boleslavského, týkající se důkazů na právo práva útrpného a popravčího, 1709, 1719, kt. 35, nefoliováno.

Žádost o odložení popravu za účelem podání žádosti o milost z června 1678³⁶⁹

Milostivý hrabě a pane pane

před vaší excelenci *in periculo morae* mým slzavým *morialem* [!] předstupuji a žalostivě lamentuji, kterak nešťastný syn můj Kryštof Dousek v Žebrácké skrže vynešenou *sentenci* od vaší *excellence* a milosti slavného *appellationum tribunalu* v jminulý již pátek na provaz *condemnirovaný* jestit.

I poněvaž *propter corporis christi ferias* v plný radě seděti neráčíte a syn můj zatím by z *executi* uchárán [?] a zachvácen býti mohl, chtějíce já se zarmoucená chudá máteř k jeho milosti císařské o milost synu mému též o *recogniti* nejponíženěji ucházeti.

Pročež před vaší *excelenci* na má stará kolena padajíc, pro drahé rány Krista Ježíše, též pro nejsvětější svátost oltářní co prošeno býti může, chudá máteř prosím, kdyby pro odplatu věčně živého Boha to tak milostivě a milosrdně opatřiti, aby *executi in periculo morae suspendirovaná* byla, dokudž by zase zasednouti neráčil a já bych dle dotknutý potom k jeho milosti císařské o milost a *recogniti* synu mému skrže připsání od slavné komory české jakožto o poddanýho jeho milosti císařské ze vsi Zdic k panství zbirovskému náležejícího k přichránění se ucházeti nepominula. Pro rány Krista Ježíše o brzke v tom o zaopatření vaší *excelenci* prosím a volám. *Resoluti* učindlivě se těšíce.

Za vaší *excelenci* a milosti dnem i noví na mých slzavých modlitbách trvajících zarmoucená chudá matka ze Zdic poddaná jeho milosti císařské k panství zbirovskému

Anna Dousková, *manu propria*

**

praes. 8. *junii* 1678

Vysoce urozenému panu panu Františkovi, svatě římské říše hraběti z Vrbna a z Bruntálu, pánu na hradě Fulneku, Paskově, Stoudenci a Mrači *etc.*, jeho milosti císařské radě, komorníku, soudci zemskému a vicepraesidentu nad *appellationum* na Hradě pražském v Království českém, jeho *excellenci* k dodání.

Periculum in moram

Slzavý memoriál o *suspendirování executi* synu mému ode mě žebračce chudé matce poddaní jeho milosti císařské Anny Douskové

Oznámení o obsazení postu lenního referenta při apelačním soudu z 23. září 1659³⁷⁰

³⁶⁹ Státní okresní archiv v Berouně, Archiv města Žebráku, inv. č. 474, sign. 8/2, kt. 12, Trestní spisy, vyšetřování, rozsudky, 1637–1747, složka 1, fol. 5.

³⁷⁰ Národní archiv, Apelační soud, inv. č. 38, Kniha dobrých zdání apelačního soudu, fol. 15.

Ahn ihr mayestät zue ersetzung der *vaciredenden* königlichen böhmischen teütschen referenten stell vorgeschlagene herr rätthe betreffendt.

Allernädigster kayser, könig und herr. Nach dem ewer mayestät deroselben rath, undt böhmischen hoff cantley *secretarium*, den gelehrten Johann Goltzen, beeder rechten doctor, von hiesigen *tribunal appellationum* zu dero königlichen böhmischen hoff cantzley *avocirt*, wodurch die andere referenten stell, in den königlichen böhmischen teütschen lehens sachen *vacant* worden, ewer mayestät hochgeehrtister herr vatter kayser *Ferdinandus Tertig* gloriwürdigster gedächtnus aber in dero uns aufgetragener *administration*, der teütschen lehens haubtmanschaft undt gegebener *instruction de dato* Wien den 18. *julii anno* 1651 das alle mahl zween referenten deputirt werden sollen, *per expressum* allergnädigst *statuirt* auch jetzigem referenten ewer mayestät *appellation* rath, hoff lehen undt cammer rechts beysitzern dem gestrengen Johann Reichardt Schwab von Raigersdorff die verrichtung allein zu *continui- ren* schwerfallen möchte.

Alss haben ewer mayestät wir solches allerunterthänigst beybring undt dero allergnädigsten betriben nach vor vnser persohn unmasgeblich zur dieser *vacirender referenten* stell, ewer mayestät königlichen *appellation* rätthe die gestrengen undt gelehrten, aus dem ritterstandt Hubert Walderoth von Eckhausen, aus den *doctoribus* Sigmund Pauhofen beeder rechten *doctor* allerunterthänig vorschlagen undt bey nebens zu ewer mayestät undt königlichen gnaden uns allergehorsambst empfehlen sollen. Geben ob dero königlichen Prager schloss *datum* 23. *septembris anno* 1659.

Císařský reskript o zaopatření na cti z 20. listopadu 1692³⁷¹

My Leopold *etc.*

Oznamujem tímto listem našim všem, že jsme od Jana Mily, měšťenína města našeho Brandejsa nad Labem, ve vsí pokoře a poníženosti prošení, abychom k němu a manželce jeho Anně Marii se tak milostivě nakloniti a jsouce jemu od starších cechmistrův i jiných mistrův řemesla ševcovského v naddotčeném městě našem Brandejse řemeslo a obchod jeho proto, že jest sobě osobu na cti a dobré pověsti skrze stání s černou svící před kostelem v městě Třeboni pro její v mladým věku svém z křehkosti těla nepříkladné chování zlehčenou za manželku pojal, staven a on z cechu a pořádku ševcovského vyloučen, jak nadoznamenou manželku jeho, Annu Marii na poctivosti opatřiti, tak také jeho k témuž od něho pořádně vyučenému i také již prv skutečně provozovanému řemeslu ševcovskému z mocnosti naší císařské a královské zase přivtělit, neméně i jemu na to list náš královský otevřený z královské kanceláře naší české dvorské uděliti milosti naříditi ráčili.

I jsouce my v tom od královské apelací na hradě našem pražském po vyro-

³⁷¹ Národní archiv, Apelační soud, inv. č. 77, Kniha (císařských) reskriptů, 1691–1696, fol. 53.

zumění dříve na to magistrátu výš praveného města našeho Brandejsa a prostředkem téhož naddotčeného cechu a pořádku ševcovského poslušně spravený, že by naddotčený suplikant a táž manželka jeho z ohledu těch pro sebe majících hodných a slušných příčin, obzvláště pak *favore matrimonii* i také pro snadnější obživení sebe a dítek jich, té při nás snažně vyhledávající milosti, oučastně učinění býti hodni byli.

Ráčili jsme netoliko zvrchu podotknutého suplikanta manželky Anny Marie tu skrze nadepsané trestání osoby její, na sebe uvrženou poškrvnu, mocí listu tohoto našeho otevřeného sníti a jí na poctivosti opatřiti, alebrž také manželka jejího, přednazvaného Jana Mila, k témuž řemeslu ševcovskému (však bez újmy a protržení [?]) téhož pořádku ševcovského *privilegii*, svobod a nadání) zase přivtělit, neméně i k tomu, aby on budoucně též řemeslo své jako jiný pořádný mistr svobodně a bez překážky jednoho každého provozovati mohl a moc jměl, povolati, milostivě tomu chtějíce a *magistrátu* nadřečeného města našeho Brandejsa nad Labem dostatečně poroučejíce, aby jak často pravená Anna Marie Milová při tomto milostivém obdaření našem a osoby její na poctivosti opatření, tak i týž manžel její Jan Mil při též řemeslu svém ševcovském, k němužto jsme jeho z mocnosti naší císařské a královské prostředkem listu tohoto našeho otevřeného zase přivtělití ráčili, od jednoho každého jmin [?] a neporušitedlně zachován i také budoucně za pořádného a spolucehovního mistra uznán a držán byl bez naší, dědicův našich budoucích králův českých i jednoho každého člověka všelijaké překážky a odpornosti. Tomu na svědomí pečeť naši císařskou a královskou menší k listu tomuto přitisknouti jsme rozkázati ráčili. Dán v Vídni 20. *novembris anno* 1692.

Císařský reskript o zmírnění trestu smrti z 24. května 1694³⁷²

Leopold *etc.*

Věrní milí, davše sobě poníženou zprávu a zdání vaše nám za příčinou Roziny Chůvkové pro spáchané zhářství při právě komorního města našeho Pardubic vězením zjištěné a od práva našeho vrchního k smrti odsouzené, při nás pak milosti a darování jí života úpěnlivě pohledávající, pod datum jedenáctého dne měsíce února přítomného léta poslušně vyjevené s dostatkem náležitě přednésti a všeho bedlivě pováživše, ráčíme s týmž zdáním vašim, jak dalece se darování života z předdotčené *delinquence* dotýče, se milostivě srovnati, na místě pak té od vás jí vynalezené pokuty s stáním na planýři meč obnažený v rukouch držící, pak z Království našeho dědičného českého na věčnost vypovědění jí jinší trestání, totiž aby tam, kde prohřešila, někde po tři léta na obecním díle dle povahy její síly pracovala, ukládati.

Vám vedle toho milostivě poroučejíce, abyste to výš provedenému právu města Pardubic v známost uvedli a při něm to, co za potřebí nařídili.

K zavírce ráčíme sice v milostivé paměti snášeti, kterak jsme již častěji při

³⁷² Národní archiv, Apelační soud, inv. č. 77, Kniha (císařských) reskriptů, 1691–1696, fol. 80.

